

Lahutus - Poola

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [pl](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

SISUKORD

- 1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?
- 2 Millistel alustel abielu lahutatakse?
- 3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses
  - 3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)
  - 3.2 vara jagamisega abikaasade vahel
  - 3.3 abikaasade alaealiste lastega
  - 3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?
- 4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?
- 5 Millised on lahuselu eeltingimused?
- 6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?
- 7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?
- 8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?
- 9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?
- 10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?
- 11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?
- 12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?
- 13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?
- 14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?
- 15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?
- 16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Kohus teeb abielu lahutamise määruse, milles määrab kindlaks, kas üks abikaasadest vastutab abielu lõppemise eest ning kui jah, siis kumb neist. Kui abielu lahutamist taotleavad mõlemad abikaasad, siis kohus vastutuse kohta otsust ei tee.

Abielu lahutamisele ei pea eelnema lahuselu.

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Abielu saab lahutada selle alusel, et abielu on täielikult ja pöördumatult lõppenud. Täidetud peavad olema mõlemad tingimused (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 56 lõige 1).

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Kolme kuu jooksul pärast seda, kui abielu lahutamise määrus on muutunud lõplikuks, võib see lahutatud abikaasa, kes abielu sõlmimisel muutis oma perekonnanime, võtta tagasi oma abielueelse perekonnanime, esitades sellekohase avalduse perekonnaseisuametile.

Lahutatud abikaasal on õigus uuesti abielluda.

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

Abikaasade ühisvara, sealhulgas abielu jooksul soetatud vara, määratakse abiellumisel kindlaks seaduse alusel (seadusjärgne varaühisus). Seadusjärgne varaühisus lõpeb abielu lõpetamisel, s.t siis, kui abielu lahutamise määrus muutub lõplikuks.

Ühe abikaasa taotluse alusel võib kohus abielu lahutamise määrusega jagada abikaasade ühisvara. Abielu jooksul soetatud vara koosneb esemetest, mille üks abikaasa või mõlemad abikaasad soetasid seadusjärgse varaühisuse kestel.

Ühisvara kuulub mõlemale abikaasale võrdsetes osades.

Kui eksisteerivad mõjuvad põhjused, võib kumbki abikaasa taotleda kohtult ühisvara jagamist vastavalt sellele, mil määral kumbki abikaasa panustas asjaomase vara soetamisse.

Kui abikaasad jagavad eluaset, määrab kohus abielu lahutamise määrusega kindlaks, kuidas tuleb eluaset kasutada, kui lahutatud abikaasad jätkavad selle jagamist. Mõlema abikaasa taotluse alusel võib kohus jagada ühise eluaseme või määrata eluaseme ühele abikaasadest, kui teine abikaasa nõustub sealt lahkuma, ilma et talle võimaldataks asenduseluaset.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

Abielu lahutamise määruses teeb kohus otsuse mõlema abikaasa kõigi alaealiste lastega seotud hooldusõiguse kohta ning vanemate ja laste suhtlusõiguse kohta. Kohus määrab samuti kindlaks summa, mida kumbki abikaasa peab maksma laste ülalpidamise ja kasvatamise kulude katmiseks (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 56 lõige 1).

Kohus võib anda lapse hooldusõiguse ühele vanemale, piiritledes teise vanema hooldusõigust lapse või lastega seotud konkreetsete kohustuste ja õigustega.

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Lahutatud abikaasa, keda ei ole tunnistatud ainuisikuliselt vastutavaks abielu lõppemise eest ja kes on rahalistes raskustes, võib nõuda teiselt abikaasalt elatist sõltuvalt tema mõistlikest vajadustest ning teise abikaasa teenimisvõimest ja rahalistest vahenditest (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 60 lõige 1).

Kui abielu lahutamise tulemusena halveneks olulisel määral selle abikaasa rahaline olukord, kes ei ole vastutav abielu lõppemise eest, peab abielu lõppemise eest ainuisikuliselt vastutavaks tunnistatud abikaasa andma teisele abikaasale tema vajaduste katteks vahendeid isegi juhul, kui asjaomane teine abikaasa ei ole rahalistes raskustes (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 60 lõige 2).

Ülalpidamiskohustus lõpeb, kui elatist saav abikaasa abiellub uuesti. Kui elatist maksma kohustatud abikaasat ei ole tunnistatud ainuisikuliselt vastutavaks abielu lõppemise eest, lõpeb asjaomane kohustus viis aastat pärast abielu lahutamist (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 60 lõige 3).

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

See on formaalne lahuselu, mille kohta on kohus teinud määruse perekonna- ja eestkosteseadustiku artiklite 61¹–61⁶ alusel.

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Lahuselu on võimalik juhul, kui leitakse, et abielu on täielikult lõppenud.

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Lahuselu õiguslikud tagajärjed on samad nagu lahutuse puhul, kuid lahus elaval abikaasal puudub õigus uuesti abielluda.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” igapäevaelus?

Mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine” tähendab abielu kõigi õigumõjude tagasiulatuvat tühistamist. Tühistada ei saa siiski kehtetuks tunnistatud abielust sündinud laste staatust – neid lapsi käsitatakse endiselt abielust sündinud lastena.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu kehtetuks tunnistamise alused on loetletud perekonna- ja eestkosteseadustikus:

- abikaasa ei ole abiellumisealine (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 10);
- abikaasa on täielikult teovõimetu (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 11);
- abikaasa põeb vaimuhaigust või on nõrgamõistuslik (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 12);
- abikaasa on juba abielus teise isikuga (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 13);
- abikaasad on otsejoones veresugulased, külgjoones veresugulased (vend ja õde, sealhulgas kasuvend ja kasuõde, ning väljaspool abielu sündinud vend ja õde) või otsejoones hõimlased (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 14);
- abikaasad on seotud lapsendamissuhte kaudu (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 15);
- on esitatud avaldus, et abielu sõlmimise ajal ei olnud üks abikaasadest mis tahes põhjusel võimeline väljendama oma tegelikku tahet, tal puudusid õiged andmed teise abikaasa isiku kohta või ta toimis õigusvastaste ähvarduste mõjul (perekonna- ja eestkosteseadustiku artikkel 15¹).

Iga eespool nimetatud põhjus pidi esinema abielu sõlmimise ajal.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abielu kehtetuks tunnistamise otsusel on konstitutiivne mõju ning sellel on tagajärjed kolmandate isikute jaoks (*erga omnes*).

Eristatakse kahte liiki tagajärge:

- *ex tunc* – s.t et kehtetuks tunnistamisel on tagasiulatuv mõju kuni abielu sõlmimise kuupäevani. Näiteks taastatakse abikaasade abielueelne perekonnaseis ja nad saavad tagasi oma abielueelse perekonnanime, abikaasade perekondade vahel ei ole enam hõimlussuhteid ja puudub õigus pärida seaduse järgi;
- *ex nunc* – s.t et tagajärjed tekivad üksnes pärast abielu kehtetuks tunnistamist käsitleva kohtuotsuse lõplikuks muutumist, näiteks seoses varasuhetega.

Nende tagajärgede suhtes, mis kaasnevad abielu kehtetuks tunnistamisega abikaasade ja nende abielust sündinud laste vahelistele suhetele ning abikaasade varasuhetele, kohaldatakse asjakohaseid abielu lahutamise seotud eeskirju. Oluline on märkida, et seda abikaasat, kes sõlmis abielu halvas usus, loetakse vastutavaks abielu lõppemise eest.

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Poolas saavad abikaasad kasutada perelepitust. Selle peamine eesmärk on lahendada abikaasadevahelised konfliktid selliselt, et vältida abielu lahutamist või lahuselu, ning leppida sõbralikul moel kokku abielu lahutamise tingimused (lahendada varaküsimused, laste eest hoolitsemise küsimused). Lepitusteenuseid osutavad peamiselt valitsusvälised organisatsioonid, sihtasutused ja kirikud.

Abikaasad, kelle vahel tekivad abieluküsimustega seoses konfliktid, saavad kasutada erinevaid pereteraapia vorme ning võivad pöörduda psühholoogide, psühhoterapeutide, tugirühmade jt poole.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus tuleb esitada sellele piirkonnakohtule (*sąd okręgowy*), kelle tööpiirkonnas asub abikaasade viimane ühine elukoht. Sellise kohtu puudumise korral tuleb avaldus esitada sellele piirkonnakohtule, kelle tööpiirkonnas asub avalduse esitaja elukoht.

Sellise avalduse esitamisel tuleb tasuda kohtukulud. Kuid see pool, kelle finantsolukord ei võimalda tal kohtukulusid tasuda, võib taotleda kohtult täielikku või osalist vabastamist nende kulude tasumisest ning ta võib samuti taotleda, et kohus määraks talle advokaadi *ex officio*.

Avaldusele tuleb lisada järgmised dokumendid: perekonnaseisu tõendavate dokumentide (abielutunnistus, laste sünnitunnistused) koopiad, töötasu (sissetulekut) tõendavad dokumendid, advokaadile antud esindamisvolitus (kui asjaomane isik on otsustanud ise advokaadi valida) ja mis tahes muud dokumendid, mis võivad olla juhtumi seisukohast asjakohased (arstitõendid, haldusotsused jms).

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Vt küsimusele nr 11 antud vastus.

Isik, kes taotleb täielikku või osalist vabastamist kohtukulude tasumisest või advokaadi määramist *ex officio*, peab lisama avaldusele enda finantsolukorda kajastava aruande (kasutades selleks asjakohast vormi, mille saab kohtust).

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Jah, kõigi selliste asjade puhul on võimalik esitada edasikaebus teise astme kohtule. Abikaasad võivad piirkonnakohtu otsuse peale esitada edasikaebuse apellatsioonikohtule.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Vastavalt nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrusele (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega (edaspidi „Brüsseli IIa määrus”), tunnustatakse selliseid kohtuotsuseid Poolas automaatselt ühegi erimenetluse järgimist nõudmata (Brüsseli IIa määruse artikkel 21).

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Iga huvitatud isik võib taotleda otsust, et kohtuotsust tunnustataks või ei tunnustataks (Brüsseli IIa määruse artikli 21 lõige 3). Poolas esitatakse sellised taotlused piirkonnakohtutele. Kohaliku kohtualluvuse kindlaksmääramisel võetakse aluseks selle isiku alaline elukoht, kellega seoses esitatakse avaldus kohtuotsuse tunnustamise või tunnustamata jätmise otsuse saamiseks. Kui kumbki eespool nimetatud kohtadest ei asu Poolas, määratakse kohalik kohtualluvus kindlaks kohtuotsuse täitmise koha järgi (Brüsseli IIa määruse artikli 29 lõige 2).

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Poola on sõlminud palju välislepinguid, millega reguleeritakse eespool kirjeldatud valdkonda. Need lepingud on ülimuslikud Poola rahvusvahelist eraõigust käsitlevate sätete suhtes. Seega võidakse kohaldada erinevaid õigusnorme, kui abikaasad on eri riikide kodanikud. Välislepingu puudumise korral kohaldatakse 14. veebruari 2011. aasta seadust rahvusvahelise eraõiguse kohta. Vastavalt selle seaduse artiklile 54 lõpetatakse abielu selle siseriikliku õiguse alusel, mida kohaldatakse mõlema abikaasa suhtes ühiselt abielu lõpetamise avalduse esitamise ajal. Kui abikaasade suhtes ei kehti sama riigi siseriiklik õigus, kohaldatakse selle riigi õigust, kus mõlemad abikaasad abielu lõpetamise avalduse esitamise ajal elavad. Kui abikaasadel puudub asjaomase avalduse esitamise ajal ühine elukoht, kohaldatakse selle riigi õigust, kus asus mõlema abikaasa viimane ühine elukoht, tingimusel et ühe abikaasa alaline elukoht on endiselt seal. Muudel juhtudel lõpetatakse abielu Poola õiguse alusel.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 30/11/2015